

AJUNTAMENT
D'ESPARREGUERA

SANT JORDI 2022 PREMIS DEL XXIV JOCS FLORALS D'ESPARREGUERA

Autor: Sergi Félez Navarro
Categoria: Premi de Narrativa en categoria joves
Pseudònim: Rabalero

L'Infern Esotèric

«Res podrà descobrir qui pretengui negar allò que és inexplicable. La realitat és un pou d'enigmes.»

Carmen Martín Gaité

Tot era fosc quan el Daniel va sortir de casa. El Sol encara no havia gosat furta-li el protagonisme a la Lluna quan el jove tancava la porta de la seva llar amb la incertesa de no saber quan tornaria a obrir-la. Era gener de 1939 i feia un fred hipotèrmic. Tot i això, el cel net i clar permetia augurar un dia sense precipitacions.

El noi avançava amb passes neguitoses pels carrers desèrtics de la seva vila. Constantment, els seus ulls de maragda miraven a esquerra i dreta, amunt i avall, cap endavant i cap endarrere amb el temor de reconèixer alguna figura humana; però, per sort, allà no hi havia cap ànima. Estava sol.

El Daniel es dirigia a Cal Vaquer, el lloc on havia quedat amb el Tomàs. Faltaven menys de cinquanta metres per a arribar a la plaça Santa Eulàlia quan el va veure a ell, el seu millor amic. Aquelles grenyes rosses, més pròpies d'un escandinau que no pas d'un esparreguerí, també desprenien intranquil·litat. Com de costum, fumava i jugava amb el seu encenedor, el qual subjectava sempre amb la mà esquerra.

Quan els dos van veure's, no van dir-se cap paraula. Van fondre's en una emotiva abraçada i ràpidament van fer camí. No obstant això, abans de marxar van intercanviar una mirada d'aflicció amb el mossèn, que els observava amb cara de xaiet des de la porta de l'església. El llop no tardaria a arribar.

Les tropes nacionals ja s'havien apoderat de la majoria de la Catalunya Central i el seu avanç era imparable, així que els republicans havien d'exiliar-se de forma àgil si no volien caure en mans de l'enemic. En Daniel i en Tomàs, antics membres de les milícies de la CNT, no tenien familiars ni a França ni a València ni a cap regió propera, així que no tenien altre remei que fugir al bosc a amagar-se. Seria una experiència dura i que requeria molta fortalesa mental, però, segons ells, pitjor era deixar-se capturar pels franquistes.

El seu objectiu era refugiar-se a Montserrat, un enorme entramat natural de vegetació, coves i camins que els podria ajudar a mantenir-se fora de perill. No duien el material adient per a endinsar-se en un indret d'aquelles característiques, però el pare del Tomàs havia treballat a l'Abadia de Montserrat molts anys i, fruit dels viatges i de les excursions, de la muntanya, el noi en sabia un niu. O això es pensava ell.

Després de diverses hores caminant, van parar a descansar en una zona pròxima a Can Jorba. Els propietaris d'aquesta masia, emmarcada dins d'un recinte tancat i envoltada per una pallissa i una capella, els van donar provisions i molta aigua. Sens dubte, fou un detall d'hospitalitat que els dos joves van agrair en abundància.

Podrien haver optat per irrompre al massís per un accés més proper al seu poble, però temien que l'exèrcit nacional ja controlés els principals senders. Així doncs, havien optat per entrar a través del pas de la Llastra, un corriol difícil i discret. Arribat el migdia, van travessar el coll de Muset i van arribar al serrat de la Palomera. No gaire lluny d'aquest punt, van passar la nit. L'endemà, els trets i el rebombori procedents de Collbató i el Bruc van despertar-los. Posseïts pel pànic, van decidir submergir-se encara més en l'espessor de la natura. Van agafar un trencall que, a través de canals salvatges i laberíntiques, els va portar a la balma del Cabrit i a la balma de l'Arcada. En aquest enclavament, que els mantenia aïllats i els oferia una bona visió panoràmica de l'entorn, van romandre durant tres dies. Era un bon lloc.

Al llarg del dia, encara que de vegades s'avorrien, solien estar força entretinguts. Jugaven a cartes, bromejaven, feien petites exploracions per la zona o recol·lectaven recursos per al seu refugi. Malgrat això, sovint s'havien d'amagar quan els avions sobrevolaven la muntanya. En canvi, a les nits tot canviava. La foscor transformava el paisatge afable en un infern inhòspit i pertorbador. Se sentien veus, sorolls i passes. Curiosament, aquests fenòmens acostumaven a aturar-se quan un dels dos s'aixecava a fer un cop d'ull. A més a més, en ser hivern, el clima era agressiu i colpidor, fet que minava la seva supervivència i confort.

En Tomàs i en Daniel, de forma intel·ligent, no volien fer-se mala sang. Pensaven que tot eren imaginacions seves: atribuïen les veus al xiuxiueig del vent i les passes i els sorolls, als senglars i les cabres. En tot cas, van decidir marxar d'aquelles balmes aviat.

La parella d'amics es va dirigir al nord-oest de la muntanya. Van flanquejar durant el matí un petit torrent i, tan bon punt van incorporar-se a un camí senyalitzat, no van trigar gaire a arribar a les Agulles, una secció emblemàtica del massís. Tots dos van quedar meravellats amb l'alçària dels abruptes cingles que es generaven a causa d'aquells gegants adormits. Era una estampa majestuosa.

Després d'inspeccionar la zona, van optar per instal·lar-se a les ruïnes d'una antiga ermita que estava situada damunt d'un turó. Però, al cap de ben poc, van adonar-se que estaven massa exposats, així que van decidir que no farien nit allà. El Tomàs i el Daniel van carregar-se les embotides motxilles a l'esquena amb el propòsit de dormir en un dels refugis coberts sobre els quals el noi ros havia sentit tocar campanes. El problema és que estaven molt lluny i ja començava a fosquejar.

Ben entrada la nit, els dos joves es van perdre. A més a més, empitjorant el pronòstic de la situació, va resultar que al cel hi havia lluna nova i, per tant, la llum natural que rebien podria dir-se que era inexistent si no fos pels estels.

La parella d'esparreguerins va començar a desesperar-se i a espantar-se. És clar que tots els boscos de nit fan basarda, però Montserrat era totalment diferent. El moviment de les branques, la forma de les roques conglomerades, els sorolls... atorgaven vida a la muntanya. Semblava que mai estaves sol, que quelcom t'observava des de ben a prop i, quan marxaves a dormir, aquella presència et bressolava. Una aura mística i misteriosa impregnava els elements que conformaven aquell massís, que, quan la llum s'esfumava, es transformava en un indret que despertava un profund sentiment d'esgarrifança i d'esglai. Era indescriptible.

Per tant, es van veure obligats a tranquil·litzar-se per a poder continuar, ja que feia molt fred i no podien permetre's el luxe d'aturar-se. Un cop relaxats, van trobar una drecera força ampla que els va conduir en la direcció desitjada. Finalment, a trenc d'alba, l'ermita de Sant Salvador els va dir que fins allà havia durat el martiri.

A Sant Salvador van estar-s'hi gairebé una setmana. En aquesta àrea van creuar-se amb més d'un exiliat. Com ells, també hi havia fugitius que es decantaven per Montserrat a l'hora d'amagar-se. Tot i això, quan es trobaven no es feien gaires preguntes personals i únicament tractaven de fer intercanvis d'aliments o navalles entre d'altres. A la seva ermita ells estaven sols, ja que els altres es repartien en santuaris de la mateixa regió com ara els de Sant Benet, la Santíssima Trinitat, Sant Dimes, Santa Anna o Santa Creu. Tots havien d'estar alerta, car sovint els monjos i monges de l'abadia pujaven a aquestes cases de Déu a resar o bé a cercar en l'aïllament vers la resta de mortals la tan anhelada proximitat amb Nostre Senyor. El sector en què estaven era un tram on el massís s'obria i donava pas a una petita vall que quedava delimitada per un intermitent perímetre de pollegons, colls i planes. Aquesta obertura naixia pràcticament als peus de Sant Jeroni i, eludint els obstacles del circuit, girava a l'últim moment de forma violenta per a morir als peus del monestir. Això feia que el retronys de les campanes de l'església ressonessin per tot aquell tram de la serra, que no era gaire frondós ni ombrívol.

La seva estada a Sant Salvador fou còmoda, ja que l'ermita es conservava en bones condicions i aquesta estava incrustada a les roques, fet que propiciava que no haguessin de dormir a la intempèrie. Però, com ja era costum, la foscor ho pervertia tot. A diferència dels altres enclavaments, en aquest se sentien crits i es veien llums. No sabien d'on provenien aquests, però tenien clar que no eren udols i que eren sons humans. D'altra banda, les llums es podien apreciar als camins i, encara que acostumava a ser una claror feble, cada cert temps la il·luminació s'accentuava fins al punt d'enlluernar-los.

Tot i això, el pitjor episodi va donar-se la darrera nit. Estaven dormisquejant dins del refugi quan una aroma d'espelma va despertar-los. Atònits, van decidir sortir a l'exterior per a esbrinar què estava succeint. El que van contemplar els va deixar perplexos.

A menys de trenta metres de la seva posició, un grup de frares realitzava una espècie de ritual amb un exèrcit d'espelmes i diverses pedres precioses. Amagats darrere d'un boix, van ser espectadors de luxe d'un macabre sacrilegi: en una improvisada fossa que havien excavat a terra, estaven enterrant una persona viva. Concretament, era un home, un noi jove. Semblava que estigués sota els efectes d'alguna substància perquè gemegava, però sense oposar resistència al seu destí fatal. Les sotanes dels encaputxats portaven gravada una inscripció amb lletres vermelles. Desgraciadament, era impossible desxifrar-la per culpa de la llunyania i la poca visibilitat.

Després d'aquell succés, en Tomàs i en Daniel ja no van tornar a ser els mateixos. Van abandonar el seu habitatge improvisat com una exhalació, deixant-se allà estrisi provisions importants, i van allunyar-se de l'escena que havien vist.

Un cop ja fora de perill. Van discutir:

—Baixem ja! No aguanto més aquí a dalt; aquesta muntanya està maleïda! —bramà amb violència en Tomàs.

—I què vols que fem? Baixar a l'infern, a l'escorxador? Aquí almenys estem segurs... —replicà en Daniel.

—No, no estem segurs! Ets conscient del que hem presenciats? —digué en Tomàs embogit, fora de si.

—Ja ho sé, Tomàs, però creu-me que la guerra és molt pitjor. Això eren quatre tarats i la resta és imaginació nostra. Els fantasmes i la màgia no són reals!

—Jo ja no sé què és real, Daniel, jo ja no ho sé...

Estaven atrapats. El mal els assetjava per tots els flancs i cap sortida era la correcta. Tot i això, com a mínim avall sabien qui era el diable del seu infern. En canvi, a la terra alta, aquesta dada la desconeixien.

L'endemà van desplaçar-se pel pas dels Trencabarrals i altres dreceres. Van seguir una ruta que travessava diverses ermites de la secció de Santa Magdalena fins a anar a parar a Santa Caterina.

Després de recuperar forces, van pactar canviar i ubicar-se a la banda més propera a Monistrol de Montserrat, ja que en aquell vessant de la muntanya la incidència dels rajos de Sol als matins era major. Així doncs, van resguardar-se a l'entorn del torrent dels Micos, a quatre passes de Sant Miquel. Com que era tard i l'ambient era gèlid, no es van demorar gaire a l'hora d'anar-se'n a joc.

A mitjanit, aproximadament a tres quarts de tres, un grunyit va despertar en Daniel. El jove, un noi lacònic però valent, va anar-hi tot sol a fer una ullada. S'hi va trobar una espècie de fera o ésser de quatre potes que esgarrapava les roques i no parava quiet. En adonar-se de la seva presència, la bestiola va girar-se i en Daniel va poder observar que era una persona corbada, un home deformat. Immediatament després d'això, va despertar-se. Mentre esmorzaven, va explicar-li el seu curiós somni a en Tomàs, que en escoltar-lo va quedar blanc. En preguntar-li'n el motiu, el xicot ros va contar-li al seu amic una llegenda popular de la muntanya en la qual el protagonista era el mateix ésser que en Daniel havia vist¹. Just en aquell precís instant van ser conscients que estaven ubicats a les portes de la Miranda i la cova del Fra Garí. A més a més, les cingleres properes estaven marcades i l'estat del fang advertia la presència de moviment recent. Havia estat un somni o no?

Aquell desagradable incident fou el definitiu per decidir que havien de marxar d'allà. Començaven a suggestionar-se i a no trobar la diferència entre allò que era autèntic i allò que no. Endemés, les seves provisions escassejaven i feia dies que passaven gana. Gràcies als exiliats que van creuar-se a Sant Salvador, van poder saber que a les coves del Salnitre s'ocultaven molts grups de republicans i que sovint les famílies els pujaven menjar d'amagat. Així que un cop valorada la situació, van considerar que la millor opció era accedir a les coves i estar acompanyats de gent. Abans de marxar, es van rentar i van omplir les cantimplors amb l'aigua d'una font que, per sort, aquell dissabte rajava.

Van començar a fer camí a les onze del migdia i el seu fi era arribar a les coves del Salnitre abans de mitja tarda. Desgraciadament, va aixecar-se una espessa boira i, altre cop, en Tomàs i en Daniel van perdre's. La visibilitat era nul·la i van resseguir els senders equivocats. Ben entrada la tarda, el mantell blanc que col·lapsava la visibilitat va fer-se fonedís i van adonar-se del seu error. Estaven en un cim força conegut, el nom del qual no recordaven. Era allargat i força gran; oferia unes vistes magistrals d'una secció de la comarca i de la serra.

Sabien que s'havia fet tard i que aquella nit la passarien sols, així que van superar l'estret pas de la Salamandra i van descendir metres i metres fins a ensopegar amb un paratge inèdit. Davant dels seus ulls hi havia el torrent del Migdia.

El torrent del Migdia era una profunda canal que tallava el massís de Montserrat de nord a sud. Es tractava un bosc molt dens, humit i obac, travessat per una riera que normalment estava seca. En

aquest enclavament, la natura els regalava una apassionant competició entre els troncs, les arrels i les branques dels alzinars i de diversos arbres caducifolis que lluitaven per fer-se un lloc entre l'atapeïda vegetació. Cap regió de la muntanya tenia unes característiques semblants.

Després d'avançar una estona pel torrent, van topar-se amb tres grans blocs de pedra que configuraven un acollidor refugi a peus dels plecs de Llibre. Els núvols de plom que ocupaven el cel incitaven a resguardar-se, així que els dos esparreguerins van establir-se entre aquelles roques i van muntar el seu campament. El pitjor estava a punt d'arribar.

Al llarg de la nit, una tempesta majúscula va descarregar la seva fúria sobre el territori del Baix Llobregat, l'Anoia i el Bages. Va ploure a bots i barrals i una gran orquestra de trons i llamps no va tenir compàs d'espera. Fou tan colossal la quantitat d'aigua que va caure que ràpidament els canals i rierols de Montserrat van recuperar la seva activitat i van multiplicar de forma exponencial el seu cabal. En conseqüència, el torrent del Migdia, que disposava d'una conca de cert prestigi, va atropellar amb violència tots els elements que tenia per davant.

La parella d'amics va veure's sorpresa per aquest fenomen, així que no va tenir cap marge de reacció possible. El corrent de l'aigua va engolir-los sense pietat i els va conduir com titelles fins allà on la fortuna va voler. Com a resultat del pas devastador de les riuades, el cos del Daniel va aparèixer sense vida als barrancs del Joc de l'Oca. Van trobar-lo després de dues setmanes gràcies a l'avís i les indicacions d'en Tomàs. Estava en un estat avançat de descomposició. D'altra banda, en Tomàs va despertar-se l'endemà de la tempesta en unes fonts naturals, a les Mentiroses de Monistrol. Havia estat en un profund estat d'inconsciència i presentava danys cerebrals.

Com era d'esperar, en Tomàs mai va superar aquell mal tràngol ni, per descomptat, la mort del seu fidel company. Els episodis traumàtics que havia viscut van derivar en diversos trastorns i problemes de salut mental, fet que va obligar la seva família a internar-lo dins d'una clínica privada.

No dubtava gens ni mica a defensar davant de psicòlegs i psiquiatres que la muntanya de Montserrat estava encantada i que la creença popular del gran riu de Montserrat era veritat². No entenia com va aparèixer al vessant oposat de la muntanya, completament lluny d'on va estar amb en Daniel per última vegada. Encara avui dia segueix assegurant que ell "havia vist el gran llac subterrani" i que "la muntanya se l'havia empassat i escopit en aquella desembocadura de Monistrol".

—Nena quina passada! —digué una de les amigues.

—Bruta! Simplement bruta! —exclamà la més baixeta de totes.

—Quin parell de desequilibrats! Com vols que sigui veritat, això? —declarà incrèdula la més jove de totes.

—Bé, això mai no se sap... —respongué la dona que jeia al seu costat.

—Clara, m'he quedat absorta escoltant-te! Quina història més inquietant i interessant alhora. Se m'han posat els pèls de punta! —afirmà la dels ulls blaus mentre feia glop al seu gintònic per tal de retornar al present.

—Has de canviar de professió, *Clarita*. A banda del contingut de les històries, sempre les fas especials. Tens el do de la paraula i aquest talent s'ha d'aprofitar

—declarà amb contundència la pèl-roja del grup.

—Em veieu amb massa bons ulls... Únicament us narro el que a mi m'han explicat

—contestà la narradora, tot estrenyent la mà de la seva amiga amb tendresa—. A més a més, ja em vau omplir el cap de pardals en el seu moment i la jugada no va sortir gaire bé —afegí.

—D'on l'has tret? —preguntà encuriosida la d'ulleres i cabell arrissat.

—No siguis tafanera, Bet! —recriminà la més formal de totes. Semblava que estigués patint per tota aquella situació.

La narradora, amb un somriure murri i aires retòrics, pronuncià:

—És bona, oi?

Les paraules de la Clara van suscitar la irritació d'una de les comensals, la qual va fer una ganyota de fastigueig i va desviar l'atenció al seu *smartphone*.

—No et facis la interessant... —bromejà la de la brusa negra mentre esrecolzava a la balustrada.

—Me la va contar un dels pacients de la clínica. Aproximadament fa un mes o així. Ja sabeu que la seva identitat no us la puc confessar. Política de privacitat, nenes.

—Au, va! Com que la psicòloga no se l'ha saltada vegades, la política de privacitat...

—exclamaren dues de les veus de la taula.

—No us ho diré. Esteu perdent el temps —sentencià ella, ignorant qualsevol mena de provocació.

Jo escoltava atentament tota la conversa des d'una taula limítrofa a la seva, però quan aquesta va derivar en temes banals, el cansament acumulat va començar a fer acte de presència. A part, per més que els mesos estivals estiguessin a tocar, aquella nit hi havia força humitat i, d'afegitó, una lleu brisa que refredava l'ambient decidia bufar de forma atzarosa.

Això em va ajudar a decidir que era el moment de tornar a casa. Vaig fer les últimes calades a l'exquisit puro havà que fumava feia estona i vaig empassar-me les últimes gotes de conyac que omplien el got.

Tot seguit, vaig posar-me el barret al cap i vaig deixar la propina al lloc corresponent. En un tres i no res ja m'enfilava pel carreró que conduïa al bloc de pisos on residia.

No puc negar que marxava d'allà satisfet, ja que m'emportava amb mi una gran font d'inspiració per al meu proper llibre. Tanmateix, també em sentia estrany pel fet que no podia parar d'analitzar allò que havia escoltat. Hi havia una frase, en concret una reflexió, que ressonava constantment al meu interior:

«No subestimis mai el poder de la muntanya, i menys el de la més màgica de totes.»

NOTES

1. Fa referència a la *llegenda del Fra Garí*. Fra Joan Garí fou un personatge llegendari que, segons el mite, era un anacoreta que vivia de forma austera en una cova de Montserrat: la cova de Fra Garí. Enganyat pel diable, va violar i assassinar la filla del comte Guifré el Pelós. Com a càstig, el Papa li va imposar la penitència de caminar a quatre grapes fins que un nen li digués: "Garí, posa't dret. Els teus pecats et són perdonats". Com a conseqüència d'això, va arribar de Roma corbat i amb el cos deformat. Finalment, el petit príncep Miró va dir-li al Fra Garí que s'alçés, que Déu ja l'havia perdonat. Un cop van rentar-lo i tallar-li el cabell, l'anacoreta va conduir Guifré i el seu seguici fins al punt on reposava el cos de la seva filla morta, ja que el comte volia enterrar-lo dignament a Barcelona. De forma inesperada, la van trobar viva, miracle que la noia va atribuir a la intercessió de la Mare de Déu.
2. En Tomàs es refereix a la *llegenda del riu de Montserrat*. Aquesta parla d'un fantàstic riu subterrani situat a l'interior del massís, l'accés al qual sembla actualment impossible. Existeixen dues desembocadures conegudes d'aquest riu: la Mentirosa de Collbató i les Mentirosoes de Monistrol. Ambdues fonts són intermitents i tenen més o menys cabal segons l'època de pluges.